

Драгана Ристановић

Народна библиотека Ужице

dristanovic@biblioteka-uzice.rs

ГЕНЕРАЦИЈА ПЛУС ИЛИ АКТИВНО СТАРИТИ

Приказ књиге: Гудрун Кулцер, *Библиотечке услуге за особе трећеј живојној доба*. Београд: Народна библиотека Србије, 2017, 117 стр.

Народна библиотека Србије, као централна национална библиотека у нашој земљи, развијање и унапређивање послова из области библиотечно-информационе делатности врши на разне начине. Један од њих огледа се и у издавачкој делатности намењеној публиковању стручне литературе, као допуни сталном стручном усавршавању запослених у библиотекарству. Покретањем едиције Савремена библиотека, у 2017. години објављена је у преводу Добриле Бегенишић, под редним бројем 20, књига „Библиотечке услуге за особе трећег животног доба”, немачке ауторке Гудрун Кулцер, дипломираног библиотекара, која је преко двадесет година радила у бројним библиотекама и обављала разне послове. Добијањем стипендије од Бертелсманове задужбине, 2003. године, била је у прилици да се током боравка у САД упозна и стекне одређена искуства у раду са особама старијег животног доба.

Као и у многим земљама света, демографска слика Србије није нимало сјајна. Наша земља је на шестом месту у Европи по старости становништва, поражавајући су подаци које добијамо од званичника из Владе Србије. Шта је старост, какве су представе о старости у самом друштву и који су фактори старости, нека су од питања која на почетку ове књиге поставља, али и даје одговоре, ауторка Гудрун Кулцер. На примеру Немачке и њеног односа према овој циљаној групи, она нас уводи у ову јако сложену, специфичну и врло осетљиву тему. Како су се библиотеке снашле и одреаговале на демографске промене, приказано је кроз десет поглавља: Демографске промене, Међународна стипендија за библиотекаре Задужбине Бертелсман, Библиотечко-политички циљеви и анализа окружења, Библиотечке понуде, Понуда програма, Пројекти који повезују генерације, Социјални односно мобилни библиотечки рад, Увођење волонтерског рада, Поглед у суседне земље.

Аутор наводи да „становништво које постаје све старије чињеница је на коју већ данас библиотеке реагују све више. Оне у свом програму

имају одговарајуће понуде за „циљну групу 55 плус”.¹ Ова хетерогена група подразумева више генерација, различитих степена образовања, интересовања и афинитета, са посебним освртом на различита телесна и духовна стања. Како би се што боље задовољиле потребе ових корисника, потребно је спровести нека истраживања на основу анкета, да би се добили валидни подаци који би указали у ком правцу би требало реаговати, на које аспекте посебно обратити пажњу.

У поглављу Библиотечке понуде, ауторка наглашава да је „Библиотека класични посредник у пружању информација”.² Ово се првенствено односи на приближавање интрнета корисницима као и на указивање значаја његовог коришћења. Бенефит је вишеструк, попут онлајн шопинга, слања мејлова и видео-телефонирања, коришћења електронских услуга банака и др. Како би се код старијих корисника превладала одбојност према савременим информационим технологијама, пожељно би било да им библиотеке изађу у сусрет у виду: организовања курсева рачунара, обуке за коришћење читача е-књига, односно таблета (многе библиотеке уводе позајмицу грађе у електронском облику, па у складу са тим организују се и ове врсте обуке); формирањем посебне стране на интернет страници где се заинтересовани могу информисати (нпр. на једном месту сакупљени линкови који би могли бити интересантни старијим особама); издавање водича програма који пружају информације о већини дешавања у граду, а и шире. Када се говори о формирању посебних фондова за ове кориснике пажњу би требало усмерити на набавку: часописа (они би требало да садрже релевантне теме које се односе на здравље, савете у вези са старењем, пензијама), звучних књига (одлична су алтернатива тешким, штампаним књигама са ситним словима), игара за одрасле (карте за скат и канасту, игре на подлози са изузетно великим коцкама и фигурама од дрвета, као и оне традиционалне „Човече не љути се”, „Дама”, „Млин” као и многе друге које ће помоћи и поспешити комуникацију, моћ опажања). Саветује се да оне библиотеке које имају простора обезбеде посебна одељења за своје најстарије кориснике, где би уз све претходно наведене погодности, цела слика била употпуњена и самим амбијентом, што подразумева набавку лампи за читање, удобне фотеље, као и помагала за читање.

Следеће поглавље – Понуда програма ауторка најављује реченицама: „Програми библиотеку чине занимљивим местом. Актуелности

1 Гудрун Кулцер. *Библиотечке услуге за особе ирећеј живојиној доба*, 29.

2 Исто.

не доприноси само добра понуда библиотечке грађе, него су потребни и одговарајући програми.”³ Један од начина да се библиотеке приближе старијим корисницима је организација програма намењених управо њима. Причаонице, радионице креативног писања, књижевне секције, предавања на одређене теме, само су неки од предлога којима се могу задовољити културне потребе, али и испунити слободно време корисника. Гудрун Кулцер сматра да „приликом организације програма за старије особе посебно треба водити рачуна о атмосфери, времену и модерацији”.⁴

У поглављу „Социјални односно мобилни рад у библиотеци” пропагира се отвореност библиотека према корисницима. У преводу то значи, ако корисник не може или није у стању да дође у библиотеку, онда ће библиотека доћи до њега. Акцент се посебно ставља на важност читања код старијих особа, посебно оних погођених деменцијом. Корист од читања је вишеструка: мозак остаје активан, усвајају се неке нове информације, нова сазнања. Ауторка наглашава и важност постојања читача, тј. особа која ће читати старијима, и која мора испунити одређене услове, као што су: опште образовање, љубав према читању, комуникативност, умешност у раду са старијим особама. На овај начин, библиотеке би својим старијим корисницима који нису у могућности да дођу, (првенствено се мисли на оне који су смештени у старачким домовима) библиотеку и њене фондове довеле у њихове просторије и учинила их видљивим и доступним. Мобилном службом за доставу књига, тј. одношењем књига на адресе оних који из здравствених или породичних разлога не могу сами доћи у библиотеку, решили би се неки од горе наведених проблема.

Као још један предлог како би најстарији корисници могли да се укључе и помогну активно у раду библиотека, је волонтерски рад, тј. обављање библиотечких послова на добровољној бази. Тако се у целини Увођење волонтерског рада, може сазнати да највеће интересовање старијих волонтера влада за часове читања деци, као и за „организовање продаје половних књига, организовање годишњих изложби књига за децу или младе, помоћ на промоцијама и библиотечким прославама”.⁵

У последњем поглављу Поглед у суседне земље представљена је

³ Исто, 58.

⁴ Исто.

⁵ Исто.

демографска слика суседних земаља Аустрије, Швајцарске, Италије, као и начин на који се ове државе, на примерима бројних пројеката који су описани, суочавају са проблематиком све старијег становништва и које мере су предузеле да привуку, али и задрже у библиотекама ове кориснике познате још и под именом „55+”.

Ауторка Гудрун Кулцер је књигом *Библиотечке услуге за особе истрећеј живојној доба* желела да укаже на две ствари, а то је да нам је становништво све старије и да библиотеке имају јако велику одговорност према овој структури корисника. Овом књигом, писаном једноставним, а опет тако стручним језиком који могу да разумеју сви, она је указала, показала и саветовала како приступити и урадити у интересу свих нас. Представила је бројне пројекте који се већ дуги низ година успешно реализују у Немачкој. На нама је да можда још неким новим, бољим, атрактивнијим пројектима допринесемо решавању проблема Генерације 55+.